

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20700 - Introducció als Estudis Literaris / 1
Titulació	Grau d'Estudis Anglesos - Primer curs Grau de Filosofia - Primer curs Grau d'Història - Primer curs Grau de Llengua i Literatura Catalanes - Primer curs Grau de Llengua i Literatura Espanyoles - Primer curs Grau d'Història de l'Art (Pla 2014) - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Damià Pons Pons <i>Responsable</i> damia.pons@uib.cat	12:00	13:00	Dimarts	16/09/2019	31/01/2020	CB06 EDIFICI RAMON LLULL
	12:00	13:00	Dimecres	16/09/2019	31/01/2020	CB06 EDIFICI RAMON LLULL
	11:00	12:00	Dimarts	01/02/2020	15/07/2020	CB06 EDIFICI RAMON LLULL
	11:00	12:00	Dimecres	01/02/2020	15/07/2020	CB06 EDIFICI RAMON LLULL

Contextualització

Aquesta assignatura forma part dels crèdits bàsics que s'imparteixen en el primer curs dels graus de Llengua i Literatura Catalanes, Llengua i Literatura Espanyoles, Estudis Anglesos, Història, Història de l'Art i Filosofia. Així mateix, fa part del mòdul de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada del Grau de Llengua i Literatura Catalanes. En aquesta assignatura s'ofereix a l'estudiant una introducció a les metodologies fonamentals d'estudi de la literatura, amb independència del sistema de procedència i de la periodització. S'hi treballa a partir del comentari de textos diversos de la literatura universal per tal d'assolir un doble objectiu: el coneixement d'un corpus d'obres rellevants i la reflexió aprofundida sobre les característiques dels principals gèneres literaris respecte de la conformació històrica que han tingut i a partir de les categories crítiques que els estudis literaris han plantejat per aproximar-s'hi.

Amb aquesta finalitat, en el primer tema, es revisen les funcions i l'estat actual de les principals disciplines d'anàlisi literària (Història de la Literatura, Crítica Literària, Teoria de la Literatura i Literatura Comparada) fent un especial incís en aquelles aportacions que les relacionen amb d'altres disciplines de les ciències humanes i socials. En els segon, tercer i quart tema, a partir de la lectura aprofundida d'un conjunt d'obres literàries (originals o traduïdes en llengua catalana), els alumnes aprendran a manejar els mètodes d'investigació i anàlisi dels principals gèneres literaris (poesia, narrativa i teatre) i a explicitar mitjançant conceptes teòrics les característiques de cadascun. Per tal d'aconseguir una visió global sobre el fet literari es

Guia docent

prendran també en consideració els gèneres que emergeixen en els espais de frontera del camp literari respecte d'altres produccions discursives afins.

Per al grup de primer curs d'Història, tant el primer tema –metodològic– com les pràctiques s'orienten a la comprensió de les diferents relacions entre literatura i història. La interpretació de les obres de lectura obligatòria s'orientarà també des de l'anàlisi de diferents formes de context històric (representat, de producció o de recepció).

Mitjançant les pràctiques i els projectes que es duran a terme durant el curs els alumnes es familiaritzaran amb els mecanismes bàsics d'elaboració d'un treball acadèmic en literatura: a) la recerca d'informació en biblioteques i aplicacions en xarxa, b) la interpretació de les dades i c) l'exposició escrita dels resultats del treball. En general, es tracta d'una assignatura instrumental, que es proposa oferir a l'estudiant eines per a l'anàlisi dels textos literaris i que puguin fomentar la capacitat de lectura crítica en qualsevol disciplina de les ciències humanes i socials. La metodologia d'aprenentatge es basa tant en sessions teòriques com en sessions pràctiques que es duran a terme en grups més reduïts.

Requisits

Aquesta assignatura no comporta requisits específics, més enllà de la comprensió plena, oral i escrita, de la llengua catalana. El coneixement d'altres llengües és desitjable.

Recomanables

Per cursar aquesta assignatura cal que els alumnes estiguin disposats a augmentar el seu bagatge de lectures i a implicar-se en l'anàlisi crítica de les obres. S'exigirà, així mateix, la participació a classe en les sessions teòriques i en les pràctiques, especialment en aquelles que comportin comentaris de textos. També s'exigirà als alumnes que es comprometin a portar al dia el calendari de lectures de l'assignatura que es proposarà a principi de curs.

Competències

Específiques

- * Capacitat de localitzar i manejar informació relativa a la disciplina en fons bibliogràfics i documentals, en bases de dades i recursos d'Internet, i d'emprar aplicacions informàtiques específiques (CE 9).
- * Capacitat de transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic especialitzat o no especialitzat (CE10).

Genèriques

- * Capacitat per aprendre i treballar de forma autònoma i en equip (CG 2).
- * Capacitat d'autocrítica orientada a la recerca de la qualitat i la millora contínua (CG 3).
- * Capacitat de generar noves idees (creativitat) i de dissenyar i gestionar projectes (CG 8).

Guia docent

Bàsiques

* Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

1. El fet literari. Aproximacions a les relacions entre literatura i història
 - 1.1. El concepte de literatura: història i disciplines associades
 - 1.2. La literatura com a font historiogràfica
 - 1.3. Els gèneres híbrids
 - 1.4. Tendències dintre de la història literària
 - 1.5. L'aproximació neohistoricista al fet literari
 - 1.6. Els estudis històrics i la creació literària d'ambientació històrica. Coincidències i divergències
 - 1.7. La història i la ficció d'ambientació històrica en l'època del Romanticisme i en el segle XX.
Aplicació de cas: creació literària i processos de documentació històrica.
2. La poesia
 - 2.1. Naturalesa i desenvolupament de la poesia lírica
 - 2.2. El text poètic com a acte de comunicació
 - 2.3. El llenguatge poètic: concreció simbòlica i configuració retòrica
 - 2.4. Poesia i interpretació: els sentits del poema
 - 2.5. La formalització de la lírica: mètrica i ritme
Aplicació de cas: els límits de la contextualització biogràfica i la importància del context social, a partir de l'anàlisi d'un conjunt de poemes
3. La narrativa
 - 3.1. La narració: definició i components
 - 3.2. Instàncies d'enunciació: el pacte narratiu
 - 3.3. L'anàlisi de la temporalitat narrativa
 - 3.4. Els personatges i la representació de les veus narratives. La focalització
 - 3.5. La configuració del temps i de l'espai
Aplicació de cas: relacions entre context polític-social i text literari a partir de la lectura de dues novel·les i d'un conjunt de narracions
4. El teatre
 - 4.1. L'especificitat del discurs teatral
 - 4.2. La ficció dramàtica: conflicte dramàtic i organització de la trama

Guia docent

4.3. La construcció dels personatges

4.4. La dramaturgia i l'escenificació

Aplicació de cas: reflexions sobre els vincles entre el context històric de recepció i la construcció del sentit, a partir de l'anàlisi d'una obra teatral.

Metodologia docent

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	Sessions en què s'exposaran els continguts teòrics de l'assignatura. Així mateix, es treballarà a l'aula amb exemples concrets que permetin il·lustrar l'exposició. Les sessions teòriques comporten la participació activa de l'alumnat, en el comentari de textos i lectures proposades i en l'expressió dels dubtes que puguin sorgir al llarg de les sessions. Es proporcionarà als alumnes un calendari de lectures que caldrà respectar per poder seguir adequadament aquestes sessions.	33
Classes pràctiques	Estudi de casos	Grup mitjà (M)	En les sessions pràctiques en grup mitjà es treballarà mitjançant la resolució de casos concrets, habitualment a partir del comentari de textos literaris que es proposaran als alumnes. Són sessions en què serà necessària la participació més activa dels alumnes, que, en algunes ocasions, hauran de lliurar els resultats dels exercicis que s'hi facin.	16
Tutories ECTS	Tutories	Grup mitjà (M)	En les sessions de tutoria es resoldran els dubtes que puguin sorgir en el decurs de la preparació de les diferents proves avaluable de l'assignatura. S'aniran programant en funció del calendari d'avaluació.	7
Avaluació	Examen global	Grup gran (G)	Durant el període d'avaluació complementària es farà un examen global, d'una durada màxima de quatre hores, que serà recuperable durant el període d'avaluació extraordinària.	2
Avaluació	Proves parcials	Grup gran (G)	Durant el període d'avaluació ordinària es faran dues proves de comprensió dels conceptes teòrics i de les obres de lectura obligatòria.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informarà els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Tutories electròniques	Al llarg de tot el curs, els alumnes podran dirigir-se al professor mitjançant el correu electrònic, si bé el lliurament de tasques avaluable es farà únicament en paper. Així mateix, es crearan a la pàgina de Campus Extens fòrums específics per a la resolució cooperativa de dubtes referents a l'assignatura i espais informatius que el professor emprarà per resoldre qüestions generals que vagin sorgint al llarg del semestre.	2
Estudi i treball autònom individual	Estudi autònom	Les hores d'estudi autònom de l'assignatura s'hauran de dedicar a comprendre els continguts teòrics explicats a classe, a partir de la lectura de la bibliografia recomanada i de la proporcionada en el dossier. L'objectiu no serà tant memoritzar dades concretes com aprendre a aplicar les principals metodologies d'anàlisi dels estudis literaris i demostrar la lectura aprofundida dels llibres que es treballaran en el decurs del semestre.	63
Estudi i treball autònom individual	Projecte	Elaboració individual d'un treball en què es mostri la capacitat de comprendre els conceptes bàsics per a l'estudi de la literatura i d'aplicar-los al comentari de textos. Serà necessari cercar i consultar bibliografia específica i familiaritzar-se amb els mètodes d'exposició escrita d'un treball acadèmic. En l' itinerari A , el projecte consistirà en un treball de contextualització històrica. Les opcions i metodologia del treball s'explicaran la primera setmana de classe. Les instruccions concretes del treball i els corpus objecte d'estudi es poden trobar a Campus Extens. Caldrà seguir un esquema de treball precís que inclourà el lliurament previ i indispensable de dos documents per al seguiment del treball. El projecte corresponent als alumnes que optin per l' itinerari B consistirà en: a) el mateix treball descrit per a l'itinerari A (25/50), b) una ressenya (10/50) i c) tres comentaris de text (15/50).	25

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Aquesta assignatura preveu dos itineraris d'avaluació, tots dos comporten l'assistència a classe i a tutories. Durant els primers quinze dies de curs, cada alumne ha d'acordar amb el professor l'itinerari avaluatiu que es compromet a seguir i ha de signar el contracte pedagògic corresponent. Amb la signatura d'aquest document l'alumne es compromet a dur a terme totes les activitats incloses en l'itinerari que hagi seleccionat.

- L'itinerari A comporta un compromís d'assistència a un 80% de les sessions teòriques i a la totalitat de les sessions pràctiques de l'assignatura i suposa una avaluació continuada al llarg del semestre.

- L'itinerari B és igualment presencial, però està reservat a aquells alumnes que puguin preveure que durant el curs no podran comprometre's a assistir a classe regularment. Els alumnes que poden optar a aquest itinerari han de complir les condicions que marca la Facultat de Filosofia i Lletres i posar-se en contacte amb la professora per valorar la possibilitat d'optar per aquest itinerari durant les tres primeres setmanes de classe.

Guia docent

En qualsevol dels itineraris, l'alumne obtindrà una qualificació numèrica d'entre 0 i 10 per a cada activitat avaluativa, que serà ponderada segons el pes que tingui en el conjunt. La qualificació global serà la suma de les qualificacions ponderades de cada activitat. Per poder superar l'assignatura cal que l'alumne dugui a terme totes les activitats d'avaluació proposades i que, a l'examen global, obtingui un mínim de 4 punts sobre 10 a l'itinerari A i un mínim de 5 punts sobre 10 a l'itinerari B. Si no aconsegueix aquesta puntuació mínima o si vol millorar la nota podrà repetir l'examen durant el període d'avaluació extraordinària.

Segons l'article 32 del Reglament acadèmic, relatiu al frau en l'avaluació, 'la realització demostradorament fraudulenta d'alguna de les activitats d'avaluació incloses en l'avaluació d'alguna assignatura comportarà, segon les circumstàncies, una menysvaloració en la seva qualificació que, en els casos més greus, pot arribar a la qualificació de «suspens» (0,0) a la convocatòria anual. En particular, es considera un frau la inclusió en un treball de fragments d'obres alienes presentats de tal manera que es facin passar com a propis de l'estudiant".

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Examen global

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Durant el període d'avaluació complementària es farà un examen global, d'una durada màxima de quatre hores, que serà recuperable durant el període d'avaluació extraordinària.
Criteris d'avaluació	Capacitat de raonament crític i grau de competència a l'hora d'aplicar els conceptes teòrics explicats a classe a l'anàlisi de casos concrets. Grau de competència a l'hora de redactar per escrit un text coherent, cohesionat i adequat al que es demana.

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B

Proves parcials

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta breu (no recuperable)
Descripció	Durant el període d'avaluació ordinària es faran dues proves de comprensió dels conceptes teòrics i de les obres de lectura obligatòria.
Criteris d'avaluació	Grau d'assimilació i comprensió dels conceptes explicats a classe i de les lectures obligatòries. Capacitat de síntesi.

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Projecte

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Elaboració individual d'un treball en què es demostrï la capacitat de comprendre els conceptes bàsics per a l'estudi de la literatura i d'aplicar-los al comentari de textos. Serà necessari cercar i consultar bibliografia

Guia docent

específica i familiaritzar-se amb els mètodes d'exposició escrita d'un treball acadèmic. En l'itinerari A, el projecte consistirà en un treball de contextualització històrica. Les opcions i metodologia del treball s'explicaran la primera setmana de classe. Les instruccions concretes del treball i els corpus objecte d'estudi es poden trobar a Campus Extens. Caldrà seguir un esquema de treball precís que inclourà el lliurament previ i indispensable de dos documents per al seguiment del treball. El projecte corresponent als alumnes que optin per l'itinerari B consistirà en: a) el mateix treball descrit per a l'itinerari A (25/50), b) una ressenya (10/50) i c) tres comentaris de text (15/50).

Críteris d'avaluació Capacitat de localitzar i analitzar informació i, molt especialment, d'aplicar els continguts teòrics de l'assignatura a l'anàlisi de casos concrets. Es valorarà específicament l'originalitat en la selecció de les informacions, la diversitat de fonts consultades i l'aprofundiment en l'anàlisi dels casos que s'estudien. En aquesta prova l'estudiant ha de demostrar la capacitat d'analitzar obres emprant les categories dels estudis literaris vistes al llarg del temari. Així mateix, s'exigirà l'adequació de la redacció i la presentació del projecte al que preveuen les 'Orientacions metodològiques per a la presentació de treballs acadèmics' de la Facultat de Filosofia i Lletres.

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Els continguts de l'assignatura es complementaran amb un dossier de textos que es posarà a disposició dels alumnes al Servei de Reprografia.

Bibliografia bàsica

- BECH, Sebastià, i BORREL, Josep (1991): *Com es comenta un text literari*. Barcelona: Barcanova.
CULLER, J. (2000). *Breve introducció a la teoria literaria*. Barcelona: Crítica.
DOMÉNECH ZORNOZA, Josep Lluís, i altres: *Diccionari bàsic de termes literaris* (2002). Nau llibres.
ESTÉBANEZ CALDERÓN, Demetrio: *Breve diccionario de términos literarios* (2015). Madrid: Alianza Editorial.
VILLANUEVA, D. (coord.) (1994). *Curso de teoría de la literatura*. Madrid: Taurus.

Bibliografia complementària

Sobre estudis literaris:

- AADD.: "Debat sobre narrativa. I. Narrativa històrica", *Latitud* 39, núms. 13-14, gener-abril 1983, p. 4-10.
ABELLÁN, J.; BALLART, P.; SULLÀ, E. (1997). *Introducció a la Teoria de la Literatura*. Barcelona: Angle Editorial.
BALLART, P. (1997). *El contorn del poema*. Barcelona: Quaderns Crema.
BOBES, M. C. (1993). *La novela*. Madrid: Síntesis.
BOBES, M. C. (ed.) (1997). *Teoría del teatro*. Madrid: Arco.
BOURNEUF, R. i R. OUELLET: *La novela*. Barcelona: Editorial Ariel.
EAGLETON, Terry. (1988). *Una introducció a la teoria literaria*. Madrid/Mèxic: Fondo de Cultura Económica.
EAGLETON, Terry: *Cómo leer literatura* (2016). Barcelona: Ediciones Península.
GARRIDO, A. (1993). *El texto narrativo*. Madrid: Síntesis.
LODGE, D. (1998). *L'art de la ficció*. Barcelona: Empúries.
LUKÁCS, György: *La novela històrica* (1966). Mèxic: Editorial Era.
MOLAS, Joaquim: "Sobre la periodització en les històries generals de la literatura catalana", p. 73-93, a: Joaquim Molas: *Sobre la construcció de la literatura catalana i altres assaigs* (2010). Palma: LLoenard Muntaner Editor.
ROSSELLÓ, R. X. (1999). *Anàlisi de l'obra teatral: teoria i pràctica*. Barcelona: PAM.

Guia docent

SERRAHIMA, Maurici, i Maria Teresa BOADA: *La novel·la històrica en la narrativa catalana* (1966). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

TRANCÓN, S. (2006). *Teoría del Teatro*. Madrid: Fundamentos.

Sobre literatura i història:

ACOSTA, Luis (2005). "Literatura e historia: la historia en la literatura". *Revista de Filología Alemana*,

BROCH, Àlex: "La novel·la històrica: història i literatura", p. 141-155, a: *Guia de lectura. Les millors novel·les de la nostra història* (1999). Barcelona: Proa.

CASTELLANOS, Jordi (2013[1982]). "Funció actual de la història de la literatura". *Literatura i societat. La construcció d'una cultura nacional*. Barcelona: L'Avenç.

FUSTER, Francisco (2011). "La novela como documento útil para la historia contemporánea". *Espacio, Tiempo, Forma*. Serie: Historia Contemporánea,

LLOVET, Jordi (2007 [2005]). "La periodización literaria". Llovet, Jordi; Caner, Robert; Cateli, Nora, Martí, Antoni i David Viñas *Teoría literaria y literatura comparada*.

Barcelona: Ariel.

VALDÉS, Mario J. (2005). "Historia de las culturas literarias: alternativa a la historia literaria". Beltrán, Luis; Escrig, José Antonio (comp.). *Teorías de la historia literaria*.

Madrid: Arco. 123-220.

WELLEK, René (1983). *Historia literaria. Problemas y conceptos*. Barcelona: Laia.

WHITE, Hayden (2003). *El texto histórico como artefacto literario y otros escritos*. Barcelona: Paidós.

